

JBC

PROGRAMA
3

20 i 21 D'OCTUBRE
SALA 1 PAU CASALS

ROMEU I JULIETA DE PROKÓFIEV

SERGEI DOGADIN I ANNA RAKITINA
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PROGRAMA DE MÀ

JOHANNES BRAHMS

(Hamburg 1833 - Viena 1897)

CONCERT PER A VIOLÍ I ORQUESTRA EN RE MAJOR, OP. 77

(1878) - 36'

Allegro non troppo

Adagio

Allegro giocoso, ma non troppo vivace

Sergei Dogadin, violí

PAUSA 20'

SERGEI PROKÓFIEV

(Sontzovka, Ucraïna 1891 - Moscou 1953)

ROMEU I JULIETA

(1935-1936) - 45'

Selecció:

Introducció

Montescs i Capulets

La jove Julieta

Màscars

Romeu i Julieta, escena del balcó

La mort de Tybald

Julieta sola

Romeu i Julieta abans de separar-se

Romeu davant la tomba de Julieta

La mort de Julieta

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

SERGEI DOGADIN, VIOLÍ

ANNA RAKITINA, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Miguel Colom*, concertino invitat / Raúl García, assistent de concertino / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Natalia Mediavilla / Lev Mikhailovskii / Katia Novell / Ivan Percevic / María Pilar Pérez / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Aurora Zoderu-Luca / Paula Banciu* / Agnese Petrosimolo* / Aria Marina Trigas* **SEGONS VIOLINS** Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / Maria José Aznar / Jana Brauningner / Patricia Bronisz / Clàudia Farrés / Melita Murgea / Josep Maria Plana / Robert Tomàs / Vladimir Chilaru* / Andrea Duca* / Ana Kovacevic* / Marina Surnacheva* / Yulia Tsuranova* **VIOLES** Anna Puig, solista / Pawel Krymer*, assistent invitat / David Derrico / Josephine Fitzpatrick / Franck Heudiard / Sophie Lasnet / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl / Adrià Trulls / Celia Eliaz* / Elizabeth Gex* / Oreto Vayá* **VIOLONCELS** Charles-Antoine Archambault, solista / Raúl Mirás*, assistent invitat / Blai Bosser / Irene Cervera / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Jean-Baptiste Texier / Yoobin Chung* / Joan Rochet* **CONTRABAIXOS** Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Apostol Kosev / Matthew Nelson / Albert Prat / Anna Cristina Grau* / Nenad Jovic* **FLAUTES** Francisco López, solista / Beatriz Cambrils / Ricardo Borrull, flautí **OBOÈS** Rafael Muñoz, solista / José Juan Pardo / Disa English, corn anglès **CLARINETS** Josep Fuster, assistent i clarinet en mi b / Francesc Navarro / Alfons Reverté, clarinet baix **FAGOTS** Bernardo Verde*, solista invitat / Noé Cantú / Slawomir Krysmalski, contrafagot **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / Juan Conrado García, assistent / David Bonet / Max Nelo Salgado* **TROMPETES** Mireia Farrés, solista / Angel Serrano, assistent / Adrián Moscardó / Andreu Moros* **TROMBONS** Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Raúl García, trombó baix **TUBA** Jose Vicent Climent* **TIMBALES** Luc Rockweiler **PERCUSSIÓ** Joan Marc Pino / Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila / Roberto Oliveira* / Manuel Roda* **ARPA** Magdalena Barrera, solista **PIANO** i **CELESTA** Astrid Steinschaden* **SAXÒFON** Luis Ignacio Gascón*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger

RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez

RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero

PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

* Col·laborador/a

COMENTARI

per **Luis Gago**

DOS GRANS FRUITS DE MADURESA

Ludwig van Beethoven va morir sis anys abans que naixés Johannes Brahms el 1833. Al seu torn, una generació separava aquest últim del naixement dels grans creadors del Romanticisme musical: Hector Berlioz (1803), Felix Mendelssohn (1809), Frédéric Chopin i Robert Schumann (1810 tots dos), Franz Liszt (1811) i Giuseppe Verdi i Richard Wagner (1813 tots dos). Brahms estava cridat, per tant, a ser l'hereu natural del primer i qui prengués el testimoni dels segons, malgrat haver nascut, per dir-ho així, en terra de ningú i que no fos fàcil complir aquesta doble comesa simultàniament. Robert Schumann es va afanyar a identificar el seu talent i presentar-lo gairebé com un nou messiàs al fogós article que va publicar a la *Neue Zeitschrift für Musik*, revista de música de què era director, el 28 d'octubre de 1853. En el seu article *Neue Bahnen (Nous camins)* anunciava profèticament l'arribada d'un jove talent a la música europea, Johannes Brahms, que llavors tenia vint anys i que acabava de conèixer a Düsseldorf: «Si fa baixar la seva vareta màgica allà on els poders de les masses del cor i l'orquestra presten les seves forces, aleshores tindrem encara més besllums meravellosos dels secrets del món espiritual. Tant de bo que el geni suprem l'enforteixi per fer-ho. [...] Li donem la benvinguda com un poderós lluitador». El jove hamburguès no es va acovardir davant aquests vaticinis i, quan va morir a Viena el 1897, poca gent podia dubtar que ningú com ell havia aconseguit beure dels postulats beethovenians sense renunciar mai a les seves credencials romàntiques.

Va ser, potser, la dificultat per harmonitzar aquesta dicotomia la que va endarrerir extraordinàriament el naixement del seu primer gran fruit simfònic: més de quinze anys van acabar separant els esbossos inicials de la *Primera simfonia* (rebatejada per molts com la *Desena* de Beethoven) i la seva conformació definitiva, però en els dos anys següents van veure la llum amb més fluïdesa la *Segona simfonia* i el Concert per a violí que escoltarem avui. El violinista d'origen hongarès Joseph Joachim va ser qui va posar Brahms en contacte amb els Schumann. No és estrany, per tant, que li dediqués la seva primera obra publicada, la Sonata per a piano, op. 1. Ell i Clara Schumann (dedicatària, per la seva banda, de la Sonata op. 2) van ser els seus amics més fidels, si bé la relació amb Joachim es va refredar com a conseqüència d'un malentès durant el seu procés de divorci, cosa que va provocar un allunyament a què posaria fi el Doble concert per a violí i violoncel, l'última obra concertant de Brahms. L'op. 77, dedicat, naturalment, a Joachim, que va assessorar també el compositor en els aspectes tècnics, es declara com un altre hereu natural de Beethoven ja des de la seva tonalitat de re major i la seva arrel inequívocament clàssica. Igual que ell, planteja el primer moviment com una forma expansiva de sonata, el segon com una forma lírica ternària (amb fort protagonisme de l'oboè) i el tercer com un rondó, en aquest cas amb un evident deix hongarès a tall d'homenatge al seu destinatari, el domini de les dobles cordes i del registre agut del qual es troba constantment explotat en una partitura que confereix també un pes i un protagonisme substancial a l'orquestra. Per seguir amb les semblances, sense esgotar-les, el de Brahms va ser l'últim dels grans concerts per a violí que, com el de Beethoven, deixa al solista l'oportunitat de rigor per improvisar una gran cadència

en solitari al primer moviment. La majoria dels violinistes interpreten, com és natural, la que va compondre i va publicar Joseph Joachim.

Serguei Prokófiev va decidir tornar a la Unió Soviètica sabent perfectament on es ficava. Després d'una primera gira el 1927, als anys trenta van ser constants les seves estades al país. El trasllat definitiu amb la seva família es va produir el 1936, quan començaven les grans purgues estalinistes i només tres anys abans del començament de la Segona Guerra Mundial. Després de patir mil i un tràngols, la història reservava encara al compositor l'últim cop amarg: morir el mateix dia que el seu botxí espiritual, Ióssif Stalin.

L'èxit de la primera producció russa de *L'amor de les tres taronges*, dirigida per Serguei Rádlov, un deixeble del gran Vsèvolod Meyerhold, va animar Rádlov a encarregar a Prokófiev la música per a un ballet basat en *Romeu i Julieta*, de Shakespeare, que el mateix Rádlov havia dirigit com a obra teatral el 1934. Però aleshores es van produir l'assassinat de Serguei Kírov i la cancel·lació de tots els projectes de l'antic Teatre Mariinski a la Leningrad de llavors. En un intent d'aconterar Prokófiev i animar-lo a tornar definitivament al seu país, les autoritats soviètiques li van oferir estrenar el ballet, integrat originalment per 24 escenes i 58 episodis independents, al Bolxoi de Moscou. Compost vertiginosament durant l'estiu i la tardor de 1935, es va trobar després amb una negativa a representar-lo amb l'excusa que la música era massa difícil per als ballarins, encara que la realitat fos probablement que no s'adequava en absolut als postulats del realisme socialista, en especial pel final tràgic i desesperançat del ballet. Després de preparar dues suites orquestrals independents per tal de garantir-ne la supervivència, el ballet complet s'estrenaria a l'Òpera de Brno la tardor de 1938, una frustració més que s'afegeix a les moltes que acompanyarien el compositor durant la seva etapa soviètica. Avui escoltarem alguns dels seus números més justament famosos, com "Montagú i Capulet", "L'escena del balcó", "La mort de Tibald" o el clímax del ballet, amb Romeu desesperat davant la tomba de Julieta i la mort posterior de la noia. Les coreografies de Frederick Ashton (Copenhaguen, 1955), John Cranko (Viena, 1958) i Kenneth MacMillan (Londres, 1965) assegurarien al ballet complet, per fi, la immortalitat.

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

